

מלחמה כפולה

תינוקות ופעוטות חסרי מעמד החיים בעוני

”

... בהיותן (המדינות החתומות) משוכנעות כי המשפחה, כקבוצת יסוד לחברה וכסביבה טבעית להתפתחותם ורווחתם של כל בניה, ובפרט הילדים, מן ההכרח כי יובטחו לה הבטחה וסיוע, ככל הנדרש, באופן שתוכל לשאת במלוא אחריותה בתוך הקהילה, בהכירן כי הילד, לשם פיתוח אישיותו המלא וההרמוני, מן הראוי כי יגדל בסביבה משפחתית, באווירה של אושר, הבנה ואהבה...

מתוך אמנת האו"ם לזכויות הילד (1989)

יוניטף הינו מיזם של הקרן למעורבות חברתית, המעניק פיקוח וליווי לנשים חסרות מעמד המפעילות מסגרות חינוך לילדי הקהילה. השנה גדלו ביוניטף 1,320 ילדים חסרי מעמד בגילאי 3 חודשים עד 6 שנים ומתוכם 470 הינם תינוקות ופעוטות.

משפחה חסרת מעמד מוגדרת ככזו כאשר אף אחד מהוריה אינו מחזיק בידו באזרחות ישראלית. החיים ללא אזרחות מציבים אתגרים רבים, מצבי מצוקה ומשבר והופכים את חיי המשפחה למורכבים במיוחד. המשפחות חיות בצמצום רב, במאבק למלא צרכים קיומיים בסיסיים כמו מזון, קורת גג וטיפולים רפואיים.

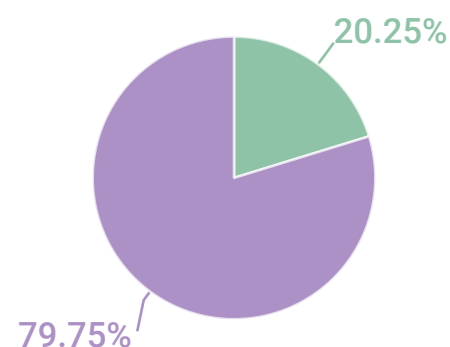
ביתר שאת, המציאות קשה למשפחות המוגדרות כמשפחות בסיכון' הזכאיות לקבלת מלגה לתשלום שכר הלימוד של ילדיהם ביוניטף. משפחות אלו מצויות בקושי קיומי, אינן מצליחות לסגור את החודש, ונאבקות בכל יום מחדש. ביוניטף שמנו לעצמנו למטרה להעניק להן תמיכה, ליווי וסיוע בכל דרך שנוכל.

22% מהתינוקות והפעוטות עמדו השנה בקריטריונים של קבלת מלגת סיוע ביוניטף. דו"ח "מלחמה כפולה" נותן תמונה מקיפה בה אנו סוקרות את מצבן.

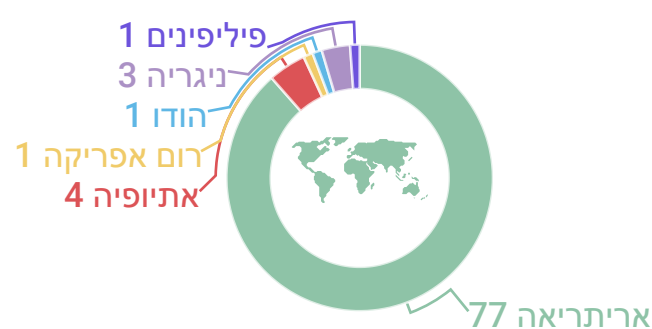
מצמצמים את הפער: מלגות

אחד הכלים המרכזיים בסיוע למשפחות הנאבקות כלכלית הוא מלגת שכר לימוד. המלגות מוענקות לנו במסגרת מימון תוכנית 'מסגרות לטף' כתוצאה מהחלטת הממשלה 2487 'לתגבור שירותי תמיכה וטיפול בתינוקות ופעוטות של זרים חסרי מעמד בישראל'. המלגה מאפשרת שהות של הילד במסגרת חינוכית נאותה ומפנה את ההורה לפרנסת הבית. מתן מלגה הינה בנוסף, כלי חשוב בניטור המצב המשפחתי וליווי המשפחה לאורך תקופת משבר או עד לפתרון הקושי. משפחות בעלות קשיים כרוניים יקבלו מלגות לאורך כל שהות הילד במעון. אחרות, יקבלו סיוע זמני וקצוב עד למציאת פתרון או הטבה במצבם.

הרכב משפחתי

ארץ מוצא ההורים (במספרים מוחלטים)

תינוקות ופעוטות מקבלי המלגה

תינוקות ופעוטות ביוניטף

22% מתינוקות ופעוטות יוניטף חיים בעוני.

מלחמה כפולה

תינוקות ופעוטות חסרי מעמד החיים בעוני

תהליך מתן המלגות

על מנת לקבל סיוע כספי, צרכי המשפחה ונסיבות סוציאליות נבחנות על ידי העובדת הסוציאלית של המסגרת החינוכית וועדת המלגות. ועדת מלגות מתכנסת מדי חודש וכוללת את הצוות הסוציאלי, את ראש התחום ולעיתים גם את חוות דעת הצוות החינוכי של המעון. בוועדה נבחנת יכולת המשפחה לעמוד בתשלום שכר הלימוד, כוחות ומשאבים העומדים לרשותה ושיתוף פעולה בתהליך הטיפול.

ישנן סיבות רבות הגורמות לקשיים כלכליים. אספנו את סיפורי המשפחות וחילקנו את הנסיבות לשלוש קבוצות, על מנת לבחון כיצד הן משפיעות על יכולת המשפחות לשלם את שכר הלימוד.

שלושת הקבוצות הן:

כלכלי בוחן אי יציבות בעבודה, בית עם הכנסה אחת.

רווחת הילד משפחות בהן ילדים עם צרכים מיוחדים, בעיות בריאות או לקויות אחרות המקשות על טיפול בילד וגידולו.

מצב פסיכו סוציאלי הקבוצה כוללת הורים המוכרים כקורבנות סחר, סובלים מבעיות נפשיות, עם בעיות רפואיות או נכות, חולי HIV, ו/או בית בו קיימת אלימות במשפחה.

חשוב לציין כי מרבית המשפחות נושאות ב'תחלואה כפולה'- הכוללת שילוב בין מצוקות שונות. לדוגמה, הורה הסובל מפוסט טראומה (סיבה נפשית) יתקשה לשמור על עבודה קבועה (סיבה כלכלית).

כלכלי

68%

ממשפחות מקבלות המלגה חיות עם הכנסה אחת

44%

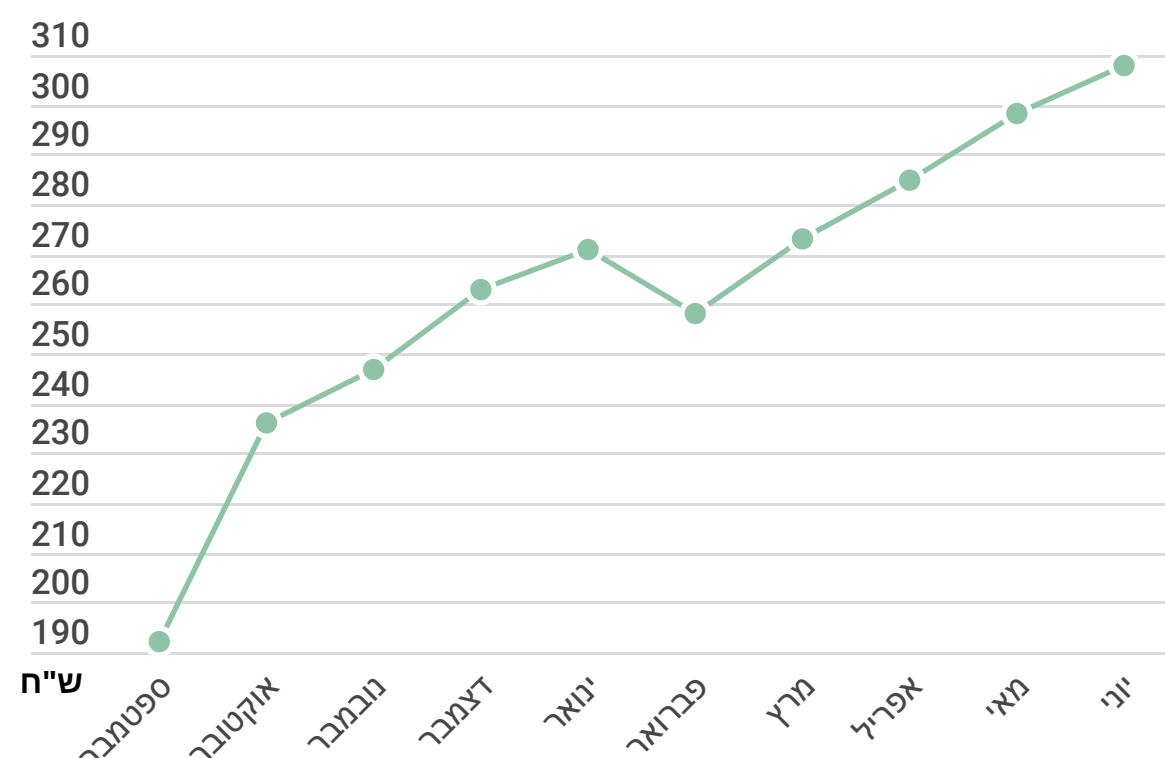
א' היא אם לשני ילדים במסגרות יוניטף. היא מוכרת כקורבן סחר, ולאחרונה אושפזה בעקבות דיכאון עמוק. כתוצאה מהסבל שהאם עברה בסיני ישנם קשיים רגשיים ונפשיים שבגללם מתקשה להחזיק עבודה. בעלה הוא המפרנס היחיד של המשפחה.

ממשפחות מקבלות המלגה דיווחו על חוסר יציבות בעבודה **חוסר יציבות בעבודה מתואר כ-** קושי בהשגה של עבודה יציבה, עבודות מזדמנות וחד פעמיות

48%

ממשפחות מקבלות המלגה בעלות שני הורים עובדים שהכנסתם אינה מספקת

פילוח סכומי המלגות לפי חודש - ממוצע למשפחה

ממוצע גובה המלגות גדל לאורך השנה.

בכל חודש, מספרן האבסולוטי של משפחות מקבלות המלגות גדל גם הוא.

מלחמה כפולה

תינוקות ופעוטות חסרי מעמד החיים בעוני

מצב פסיכו סוציאלי

קבוצת נתונים זו מייצגת אמהות ואבות שבשל קשיים תפקודיים חמורים אינם מסוגלים להחזיק במקום עבודה או לסייע בפרנסת הבית ובעיקרם: נכות, מחלה כרונית, פגיעה נפשית או קוגניטיבית. מאחר ואין למשפחות אלו כל מסגרת תמיכה אחרת כגון ביטוח לאומי, קצבת נכות או משפחה מורחבת, עול הטיפול במשפחה עובר להורה יחיד שנדרש גם לפרנס ולגדל את ילדיו וגם לדאוג לבן או בת הזוג הסובלים מתפקוד לקוי.

ניתוח הנתונים מראה כי לקויות בבריאות נפשית ואו בריאות פיזית הן הסיבות העיקריות לקשיים הכלכליים.

חוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל על מבקשי המקלט, ועל כן הם מנועים מגישה לשירותי הבריאות בקהילה (קופ"ח)*.

* על פי דו"ח של רופאים לזכויות אדם. 12.12.2018

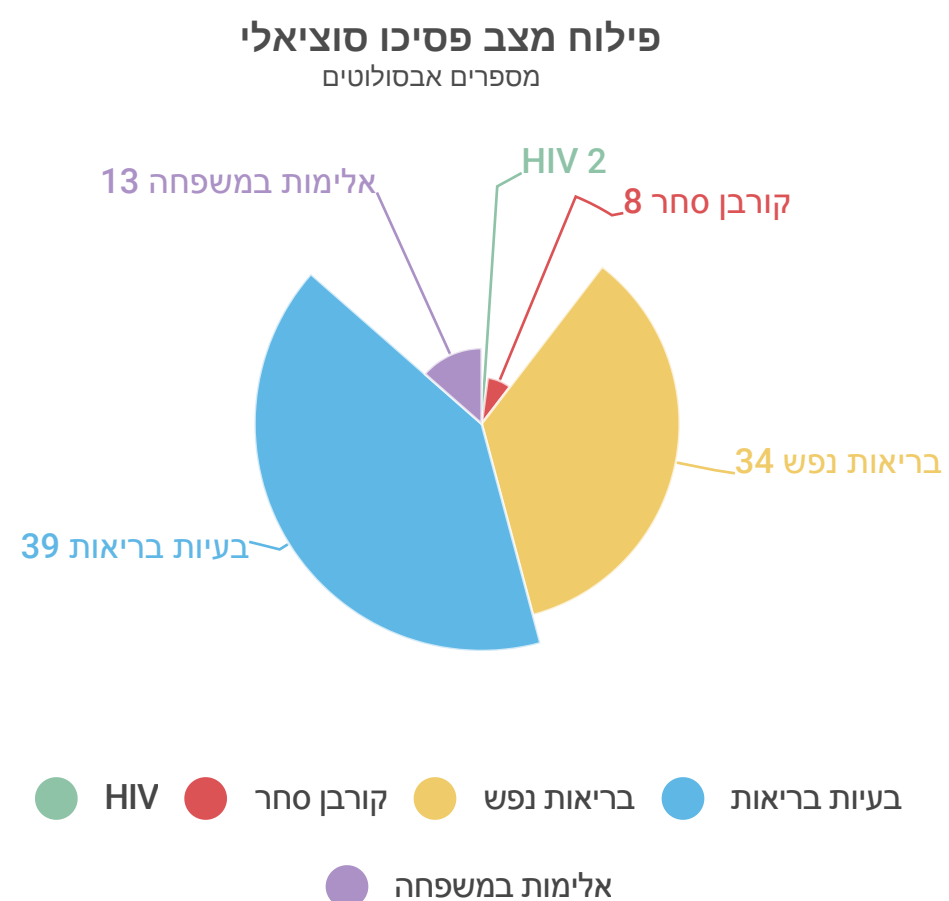

רווחת הילד

26% ממשפחות מקבלות המלגה יש ילדים עם צרכים מיוחדים או בעיות בריאות.

הורים לילדים עם צרכים מיוחדים ואו בעיות בריאות מורכבות נתקלים בקושי רב בשילוב בין הצורך של טיפול בילדים והתמודדות עם שוק העבודה. עקב היעדרויות בשל אשפוזים, תהליכי השמה, בדיקות רפואיות, סיבוכים רפואיים ועוד. ההורים לעיתים נאלצים לעמוד בבחירה בלתי אפשרית בין פרנסת הילד לבין טיפול בו.

מ' בן שנתיים, הגיע למשפחתו יוניטף לאחר שהות בגנים הפיראטים. מיד כשהגיע זוהה כבעל תסמונת דאון. בתהליך ההשמה שנמשך 10 חודשים, נאלצה אימו להתפנות לבדיקות תכופות וועדות השמה, ההעדרויות הרבות פגעו בעבודתה ואף הביאו לפיטוריה.

שירות, צרכים ופערים

עם משאבים מוגבלים העומדים לרשותנו, אנו עושות כל מאמץ ללוות את משפחות יוניטף. עבודתנו אינה נגמרת. העובדות הסוציאליות שלנו מספקות ליווי סוציאלי במשך השנה ומגייסות תרומות ומשאבים נוספים למען המשפחות.

בשנה האחרונה המערך הסוציאלי ביוניטף הקים "תוכנית חוסן" שמטרתה לגייס אנשי מקצוע למאגר המתנדבים של יוניטף ולהרחיב את השירות הטיפולי הניתן למשפחות.

בקהילה שלנו הקשיים מרובים והדוחק היום יומי הולך וגובר, מעמיד את ההורים וילדיהם במבחנים ורגעי משבר. חוק הפיקדון אומנם צומצם אך עודו מטיל קנס אדיר על הכנסות מעבודה ומעמיס על הצורך הכלכלי.

כל תמיכה ביוניטף תסייע לנו להגיע למשפחות נוספות ולהעניק מעט יותר לאלו הזקוקים לכך. עזרו לנו להגיע אליהם.

לפרטים נוספים: אופירה בן שלמה, מנכ"לית
ofirab@unitaf.org

